

РЕШЕНИЕ

№ 41125

гр. София, 22.10.2026 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АДМИНИСТРАТИВЕН СЪД - СОФИЯ-ГРАД, Трето отделение 66 състав, в
публично заседание на 06.10.2026 г. в следния състав:

СЪДИЯ: Теодора Василева

при участието на секретаря Ася Лекова, като разгледа дело номер **8108** по описа за **2026** година докладвано от съдията, и за да се произнесе взе предвид следното:

Производството е по реда на чл. 145 и следващите от Административнопроцесуалния кодекс (АПК) във връзка с чл. 10, ал. 6 от Закона за семейни помощи за деца (ЗСПД).
Образувано е по жалба на Л. Е., гражданка на У. с предоставена временна закрила в Република Б., подадена чрез адв. К. Л. С., срещу заповед № ЗСПД/Д-С-ЛЦ/1427 от 16.06.2026 г. на директора на Дирекция „Социално подпомагане“ (ДСП) – Л., с която ѝ е отказано отпускане на месечна помощ за отглеждане на дете с трайно увреждане по чл. 8д, ал. 1 ЗСПД.
В жалбата се поддържа, че отказът противоречи на материалния закон и на неговата цел. Оспорва се тълкуването на чл. 3, т. 5 ЗСПД, според което украинското гражданство и липсата на международен договор за семейни помощи изключват заявителката от кръга на правоимащите. Жалбоподателката се позовава на признатото на лицата с временна закрила право на социално подпомагане, на постоянното фактическо пребиваване на семейството в страната и на установеното с решение на ТЕЛК увреждане на детето. Излага доводи, основани на Конвенцията за правата на детето и правото на Европейския съюз. Иска отмяна на заповедта и ново произнасяне по заявлението при съобразяване с чл. 8д ЗСПД. Претендира се адвокатско възнаграждение по чл. 38, ал. 2 във връзка с ал. 1, т. 2 от Закона за адвокатурата (ЗА).
Ответникът – директорът на ДСП – Л., в представен по делото писмен отговор, изразява становище за неоснователност на жалбата. Моли жалбата да бъде отхвърлена.
С. градска прокуратура, редовно уведомена, не изпраща представител.
Административен съд – София-град, III отделение, 66 състав, като обсъди доводите на страните и прецени събраните по адм. дело № 8108/2026 г. доказателства, приема за установено от фактическа страна следното:

Жалбоподателката е гражданка на У. с предоставена временна закрила. По делото е представена регистрационна карта №[ЕИК], издадена от Държавната агенция за бежанците при Министерския съвет на 04.03.2026 г., с валидност до 04.03.2027 г. В нея е отразена първоначална регистрация на 26.03.2022 г. и като придружаващо дете под 14-годишна възраст е вписан Б. Л., [дата на раждане] Майката и детето имат настоящ адрес в [населено място], [улица], ет. 2, ап. 44. Родствената връзка се установява и от представеното свидетелство за раждане.

От служебна бележка от 21.10.2025 г., издадена от 126 ОУ „П. Ю. Т.“ – С., се установява, че Б. Л. е ученик в училището през учебната 2025/2026 г.

С експертно решение № 92882 от заседание № 87 от 11.05.2026 г. на ТЕЛК при „Университетска многопрофилна болница за активно лечение – Бургас“ АД на Б. А. Л. е определен 65 на сто вид и степен на увреждане, с чужда помощ, със срок до 01.05.2029 г.

На 10.06.2026 г. жалбоподателката е подала до ДСП – Л. заявление-декларация вх. № ЗСПД/Д-С-ЛЦ/1427 за отпускане на месечна помощ по чл. 8д ЗСПД за детето. В заявлението са посочени украинското гражданство, настоящият адрес и експертното решение на ТЕЛК. Декларирано е, че детето се отглежда в страната и не е настанено извън семейството по реда на чл. 26 от Закона за закрила на детето. Върху заявлението е предложен отказ по чл. 3, т. 5 ЗСПД поради украинското гражданство на членовете на семейството и липсата на спогодба за семейни помощи. Изготвен е и лист за предварителен контрол за законосъобразност.

С оспорената заповед от 16.06.2026 г. директорът на ДСП – Л. е отказал месечната помощ по чл. 8д, ал. 1 ЗСПД.

Отказът е мотивиран с това, че членовете на семейството са украински граждани и няма сключена спогодба между Република Б. и У. за изплащане на семейни помощи за деца. Органът е възпроизвел чл. 3, т. 5 ЗСПД, но е приел, че липсва правно основание за отпускане на помощта. В заповедта не се сочи неизпълнение на условията относно възрастта, трайното увреждане или отглеждането на детето в страната.

Заповедта е връчена на жалбоподателката на 18.06.2026 г., видно от отбелязването върху нея. Жалбата е подадена чрез Системата за сигурно електронно връчване на 25.06.2026 г. и е заведена в АССГ с вх. № 22401 от същата дата.

По делото е приета заповед № ЧР-СП-1 2189 от 17.07.2024 г. на изпълнителния директор на Агенцията за социално подпомагане, с която Т. С. Р. е преназначена на длъжността директор на ДСП – Л., считано от 18.07.2024 г., за неопределено време.

При така установените факти съдът приема от правна страна следното:

Жалбата е процесуално допустима. Подадена е от адресата на отказ, чиито права и законни интереси са засегнати, срещу подлежащ на съдебно оспорване индивидуален административен акт и в срока по чл. 149, ал. 1 АПК.

Разгледана по същество, жалбата е основателна.

При служебната проверка по чл. 168, ал. 1 във връзка с чл. 146 АПК съдът установява, че заповедта е издадена от компетентен орган. Правомощието на директора на ДСП произтича от чл. 10, ал. 4 и 5 ЗСПД и чл. 4, ал. 1 от Правилника за прилагане на ЗСПД (ППЗСПД). Представената кадрова заповед удостоверява заемането на длъжността от издателя на отказа.

Спазена е писмената форма, като изложените фактически и правни основания позволяват да се установи волята на органа и да се провери законосъобразността ѝ. Не се установяват самостоятелни съществени нарушения на административнопроизводствените правила, които да обуславят отмяната независимо от материалноправната преценка.

Спорът е дали украинското гражданство и предоставената временна закрила, при липса на двустранна спогодба за семейни помощи, изключват жалбоподателката от кръга на правоимащите

по чл. 8д ЗСПД.

Съгласно чл. 8д, ал. 1 ЗСПД месечната помощ се предоставя на родителите, които отглеждат дете с трайно увреждане до 18-годишна възраст, а при продължаващо средно образование – до завършването му, но не по-късно от 20-годишна възраст. Помощта се предоставя независимо от доходите на семейството, при условие че детето живее постоянно в страната и не е настанено за отглеждане извън семейството по реда на чл. 26 от Закона за закрила на детето. Член 8д, ал. 4 и 5 ЗСПД определя предназначението ѝ: подкрепа за отглеждане в семейна среда, социално включване и задоволяване на основните и специфичните поради увреждането потребности на детето.

По чл. 3, т. 5 ЗСПД право на семейни помощи имат и семействата на чужди граждани, които постоянно пребивават и отглеждат децата си в страната, ако получаването на такива помощи е предвидено в друг закон или в международен договор, по който Република Б. е страна. Двете основания са алтернативни. Липсата на договор, уреждащ семейните помощи между Б. и държавата на гражданство, не е достатъчна за отказ, без да се изследва приложението на друг закон, признаващ съответното право.

Такъв закон е Законът за убежището и бежанците (ЗУБ), чийто чл. 39, ал. 1, т. 4 изрично предоставя на чужденците с временна закрила право на социално подпомагане. Признаването на това право се потвърждава и от чл. 2, ал. 6 от Закона за социално подпомагане (ЗСП). Член 39, ал. 1, т. 4 ЗУБ не ограничава социалното подпомагане единствено до помощите, уредени в ЗСП. При тълкуването му следва да се отчита естеството на конкретната мярка. Помощта по чл. 8д ЗСПД е насочена именно към основните и специфичните жизнени потребности на дете с увреждане и представлява форма на социална подкрепа в широкия смисъл на това понятие.

Самостоятелната уредба на семейните помощи не се отрича. В решение № 3 от 27.06.2013 г. по к. д. № 7/2013 г. К. съд ги разглежда като самостоятелен институт на държавна подкрепа за семействата, който може да се включи в социалното подпомагане в неговия широк смисъл. Именно това разграничение позволява едновременно да се съобразят специалните условия на ЗСПД и признатото със ЗУБ право на лицата с временна закрила на социално подпомагане. Препращането към „друг закон“ в чл. 3, т. 5 ЗСПД осигурява съвместното действие на двете уредби.

Поради това е неоснователно възражението на ответника, че специалният характер на ЗСПД изключва прилагането на ЗУБ. Не се заместват предпоставките на чл. 8д ЗСПД с общите условия за социални помощи по ЗСП. ЗУБ е основанието лицето с временна закрила да има достъп до съответния вид подпомагане, а ЗСПД определя конкретните условия, размера и периода на помощта. Така се запазва и изричното правило, че доходът на семейството не е условие за помощта по чл. 8д, ал. 1 ЗСПД.

Доводите относно Договора между Република Б. и У. за социално осигуряване не променят този извод. П. му обхват по чл. 2 не включва процесната семейна помощ, поради което той не е самостоятелното основание за предоставянето ѝ. От това обаче не следва неприложимост на другата законова алтернатива – право, произтичащо от ЗУБ.

Изискването детето да живее постоянно в страната се отнася до действителното му местоживее и отглеждане тук. То не може да бъде отъждествено механично с разрешение за постоянно пребиваване по общия режим за чужденците и така да обезсили правата, изрично признати на лицата с временна закрила. В случая регистрационната карта с първоначална регистрация през 2022 г., настоящият адрес, училищната бележка и медицинските документи установяват трайна фактическа връзка на детето със страната. Ответникът не сочи данни то да живее или да се отглежда в друга държава.

Това тълкуване съответства на чл. 14 и чл. 47, ал. 1 от Конституцията и на Конвенцията за правата на детето, приложима съобразно чл. 5, ал. 4 от Конституцията. Членове 2 и 3 от Конвенцията изискват зачитане на правата на всяко дете под юрисдикцията на държавата и първостепенно съобразяване на неговия най-добър интерес. Член 23 урежда специалните грижи и подкрепата за дете с увреждане, а чл. 26 и 27 – социалната сигурност и подходящия жизнен стандарт. Тези норми подкрепят съвместното тълкуване на ЗСПД и ЗУБ. Конкретното право на помощ и условията за него произтичат от националната законова уредба.

Относима към временната закрила е Директива 2001/55/ЕО. Член 13, параграф 2 предвижда необходимото социално подпомагане при недостатъчни средства, а параграф 4 – необходимата медицинска или друга помощ за лицата със специални потребности. Минималните стандарти на директивата не препятстват по-благоприятната национална уредба съгласно чл. 3, параграф 5. От тях не следва самостоятелно и безусловно право на всяка национална семейна помощ, но те подкрепят възприетото тълкуване на чл. 39, ал. 1, т. 4 ЗУБ. Временната закрила е различна от статута на бежанец и от хуманитарния статут. Поради това правото на жалбоподателката не се извежда от пряко прилагане към нея на уредбата за международна закрила в Директиви 2004/83/ЕО и 2011/95/ЕС.

Изводът за достъп на лицата с временна закрила до помощта по чл. 8д ЗСПД при изпълнение на специалните законови условия е възприет и в решение № 12793 от 01.04.2026 г. по адм. д. № 12564/2025 г. на АССГ, решение № 2097 от 23.02.2026 г. по адм. д. № 2874/2025 г. на Административен съд – Пловдив и решение № 4720 от 28.05.2026 г. по адм. д. № 579/2026 г. на Административен съд – Бургас.

Съдът съобрази и преюдициалното запитване, отправено с определение № 13035 от 26.11.2025 г. по адм. д. № 2120/2025 г. на Административен съд – Варна, по което е образувано дело С-761/25 на Съда на Европейския съюз. То се отнася до еднократната помощ за ученици по чл. 10б ЗСПД. Действително е и практика за спиране на свързани спорове за ученически помощи. В настоящия случай спорът се разрешава въз основа на признатото с националното право подпомагане за конкретните основни и специфични потребности на дете с трайно увреждане. Отговорът дали правото на ЕС само по себе си изисква предоставяне на ученическа помощ при липса на друго национално основание не е необходим за този извод. Поради това съдът не намира основание да отлага разрешаването на настоящия спор до произнасянето по посоченото запитване.

По конкретните предпоставки са установени родителството, малолетието, предоставената временна закрила, фактическото отглеждане в страната и трайното увреждане на детето. Данните за 65 на сто увреждане и чужда помощ не са оспорени. Не се сочат данни детето да е настанено за отглеждане извън семейството. Отказът, основан единствено на украинското гражданство и липсата на спогодба, противоречи на чл. 3, т. 5 във връзка с чл. 8д ЗСПД и чл. 39, ал. 1, т. 4 ЗУБ. Той не съответства и на изрично определената в чл. 8д, ал. 4 и 5 ЗСПД цел за подкрепа на отглеждането и социалното включване на дете с трайно увреждане.

Налице са основанията за отмяна по чл. 146, т. 4 и 5 АПК.

По изложените съображения заповедта следва да бъде отменена, а преписката – изпратена на директора на ДСП – Л. за ново произнасяне по подаденото заявление на основание чл. 173, ал. 2 АПК, при съобразяване с дадените указания по тълкуването и прилагането на закона.

При новото произнасяне административният орган следва да съобрази, че украинското гражданство и предоставената временна закрила на жалбоподателката и детето ѝ, както и липсата на двустранна спогодба за семейни помощи, не са основание да бъде отказан достъп до помощта по чл. 8д ЗСПД.

На основание чл. 174 АПК следва да се определи четиринадесетдневен срок от получаване на

преписката за ново произнасяне.

При този изход на спора и на основание чл. 143, ал. 1 АПК във връзка с чл. 38, ал. 2 ЗА на адв. К. Л. С. се дължи възнаграждение за оказаното безплатно правно съдействие и защита.

При определяне на размера съдът прилага чл. 38, ал. 2 във връзка с чл. 36, ал. 3 и 4 ЗА, съобразно § 21, ал. 2 от преходните и заключителните разпоредби на Закона за изменение и допълнение на Закона за адвокатурата (ДВ, бр. 17 от 2026 г.), при прилагане по аналогия на чл. 8, ал. 3 от Наредба № 1 от 09.07.2004 г. за възнаграждения за адвокатска работа, относно административните дела без определен материален интерес. Посочената в наредбата стойност се съобразява като ориентир, без да се възприема като задължителен минимален размер. Съдът отчита изготвянето на мотивирана жалба, прегледа на преписката и участието в едно открито съдебно заседание. Фактите са с ограничена сложност, но правният спор изисква съвместна преценка на ЗСПД, ЗУБ и европейската уредба, а засегнатият интерес е периодична подкрепа за дете с трайно увреждане. Не се установяват допълнителни данни за извънредна спешност или други обстоятелства, обосноваващи увеличение. При тази преценка справедливо и съответстващо на извършената работа е възнаграждение от 300 евро. То следва да се заплати от Агенцията за социално подпомагане като юридическото лице, в чиято структура е органът, издал отменения акт.

По изложените съображения и на основание чл. 172, ал. 2, чл. 173, ал. 2 и чл. 174 АПК Административен съд – София-град, III отделение, 66 състав

РЕШИ:

ОТМЕНЯ заповед № ЗСПД/Д-С-ЛЦ/1427 от 16.06.2026 г. на директора на Дирекция „Социално подпомагане“ – Л. и

ИЗПРАЩА административната преписка на директора на Дирекция „Социално подпомагане“ – Л. за ново произнасяне по заявление-декларация вх. № ЗСПД/Д-С-ЛЦ/1427 от 10.06.2026 г. при спазване на задължителните указания по тълкуването и прилагането на закона, дадени в мотивите на настоящото решение.

ОПРЕДЕЛЯ срок за произнасяне – четиринадесет дни от получаване на административната преписка.

ОСЪЖДА Агенцията за социално подпомагане да заплати на адв. К. Л. С., Софийска адвокатска колегия, личен № [ЕГН], сумата 300 (триста) евро, представляваща разноски по делото.

Решението е окончателно и не подлежи на обжалване на основание чл. 10, ал. 6 от Закона за семейни помощи за деца.

СЪДИЯ: